

T: Normy prawne dotyczące rozpowszechniania programów komputerowych.

Podstawą funkcjonowania komputera jest oprogramowanie zarządzające zasobami, określane jako system operacyjny. Zasobami określamy komponenty sprzętowe (karty rozszerzeń) oraz informacyjne zapisane na nośnikach pamięci. Komputer wraz z oprogramowaniem stanowi gotowy do pracy zestaw. Oprogramowanie instalowane w komputerze może mieć postać pojedynczej aplikacji lub pakietu programów zawierających wzajemnie uzupełniające się aplikacje. Programy użytkowe możemy podzielić w zależności od ich funkcji np.:

- programy do redagowania tekstu,
- programy kalkulacyjne i obliczeniowe,
- programy graficzne,
- programy do gromadzenia danych,
- języki programowania wyższego i niższego rzędu,
- programy komunikacyjne,
- programy edukacyjne,
- programy specjalistyczne,
- programy antywirusowe i tzw. firewall.

Programy komputerowe powinny być wykorzystane na podstawie odpowiedniej licencji producenta (dokumentu upoważniającego posiadacza do korzystania z programu). Rozróżniamy następujące rodzaje licencji:

- freeware,
- shareware,
- adware,
- trial,
- wersje demonstracyjne (demo),
- cardware,
- public domain,
- wersje bez ograniczeń (Open Source),
- Powszechna Licencja Publiczna GNU (GNU General Public License), GNU GPL, odmiana licencji Open Source,
- BSD (Berkeley Software Distribution License, BSD), odmiana licencji Open Source,
- site license (licencja dla całej instytucji, bez dystrybucji kopii poza instytucją),
- licencja jednostanowiskowa,
- licencja grupowa,
- inne.

Opis wybranych odmian licencji

Freeware - Programy, których można używać i rozpowszechniać za darmo. Nie wolno ich jednak sprzedawać, ani dokonywać w nich zmian, umieszczając wewnątrz na przykład własną reklamę. Może być objęte prawami autorskimi lub nie. Ang. darmowe oprogramowanie.

Shareware - Angielskie słowo shareware oznacza oprogramowanie, którym można się dzielić. Program, który można otrzymać i rozpowszechniać za darmo, jednak trzeba uzyskać zgodę autora. Korzystanie z niego jest już jednak obwarowane pewnymi zasadami. Jeżeli po upływie okresu testowego (najczęściej 30-dniowego) użytkownik zdecyduje się zatrzymać program na dysku twardym, powinien potraktować to jako kupno produktu i zapłacić jego autorowi. Niekiedy pewne funkcje programów shareware są zablokowane i dopiero po rejestracji użytkownik otrzymuje hasło, które pozwala je uaktywnić. Shareware to oprogramowanie stosunkowo tanie (w porównaniu do cen programów komercyjnych w kraju autora), głównie dlatego, że nierzadko nad jego produkcję pracują pojedynczy ludzie.

Adware - Oprogramowanie, za którego użytkowanie jego autor nie pobiera opłaty. Zamiast tego program wyświetla banery reklamowe. Wiele programów sprzedawanych na licencji shareware, które niegdyś po wygaśnięciu okresu testowego przestawały działać przekształcanych jest w produkty typu adware. Adware często zachowuje opcje kupienia programu i pozbycia się reklam, które pobierane z internetu obniżają szybkość

połączenia, a także niejednokrotnie zaburzają działanie systemu operacyjnego. Na rozpowszechnianie programu (np. w internecie) należy uzyskać zgodę autora. Ang. oprogramowanie reklamowe.

Demo - Celowo zubożona przez autorów wersja programu, która jest udostępniana za darmo (np. poprzez internet). Taki zabieg marketingowy ma na celu wzbudzić zainteresowanie danym produktem - najczęściej grą komputerową. Istnieją trzy rodzaje oprogramowania demo: prezentacja pozwalająca jedynie oglądać przygotowane przez autorów możliwości programu lub komputera (np. w dziedzinie jakości grafiki, jaką może wyświetlać, czy szybkości animacji - tzw. rolling demo), wersja interaktywna pozbawiona pewnych funkcji w stosunku do pełnej wersji oprogramowania oraz wersja pełna, ale o ograniczonym czasie działania (zwykle 7, 30 lub 60 dni). Na rozpowszechnianie programu (np. w internecie) należy uzyskać zgodę autora.

Pełna wersja - Program komercyjny bez żadnych ograniczeń. Jego rozprowadzanie w innych mediach (np. w internecie) jest niezgodne z prawem.

Licencja jednostanowiskowa - Angielskie one-site licence, licencja uprawniająca użytkownika do zainstalowania nabytego oprogramowania tylko w jednym komputerze, obejmująca zakaz udostępniania takiego oprogramowania w sieci oraz na innych wolnostojących komputerach. Licencja jednostanowiskowa, jak każda, nie zabrania sporządzenia kopii zapasowej oprogramowania.

Licencja grupowa - Angielskie site licence, rodzaj licencji zezwalającej na użytkowanie oprogramowania w sieci lub w zestawie komputerów, np. w szkole lub w pracowni, określającej maksymalną liczbę stanowisk, na których wolno zainstalować objęte nią oprogramowanie. Odmianą licencji grupowej jest licencja sieciowa (network licence).

Licencja typu firmware - Angielskie firmware, licencja obejmująca oprogramowanie układowe, tzn. umieszczone na stałe w sprzętowej części systemu komputerowego.

Licencja GNU GPL (ang. General Public License), zasady licencyjne określone przez konsorcjum Free Software Foundation, zakazujące redystrybucji oprogramowania w formie czysto binarnej. Jeżeli ktoś wprowadza do obiegu oprogramowanie zawierające jakąkolwiek część podlegającą licencji GPL, to musi udostępnić wraz z każdą dystrybucją binarną jej postać źródłową. Odmiana licencji Open Source.

Licencja typu Public Domain - angielskie public domain licence, licencja dobroczynna czyniąca z oprogramowania własność ogółu, w myśl której autor lub autorzy oprogramowania zrzekają się praw do upowszechniania oprogramowania na rzecz ogółu użytkowników.

Licencja typu Linux - rozwiązanie licencyjne odnoszone do systemu Linux, którego jądro jest upowszechniane według praw licencji GPL. System Linux nie jest oprogramowaniem będącym własnością ogółu. Prawa autorskie do kodu Linux należą do różnych autorów kodu. Jednakże Linux jest oprogramowaniem w wolnym obiegu w tym sensie, że jego użytkownikom wolno go kopiować, zmieniać i stosować w dowolny sposób oraz rozdawać własne kopie bez ograniczeń. Spowodowane to jest zakazem prywatyzacji produktów pochodnych systemu Linux. Ograniczenia tej licencji wynikające z zasad licencji GPL nie zakazują tworzenia ani sprzedawania wyłącznie binarnych dystrybucji oprogramowania, jeżeli tylko każdy, kto otrzymuje kopie binarne, będzie miał szansę uzyskania również kodu źródłowego za rozsądną opłatą dystrybucyjną.

Nieznana licencja - Program nie posiadający pliku licencyjnego lub innej formy dokumentu określającego sposób jego licencjonowania.

Zadanie1:

Zapoznaj się z ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych – Dz. U. nr 24 z 4.02.1994 r. (www.google.com => ustawa o prawie autorskim => wybrać odpowiedni link).

Na podstawie Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Art. 116 stanowi:

1. Kto bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom rozpowszechnia cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie, **podlega karze pozbawienia wolności do lat 2**, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, **podlega karze pozbawienia wolności do lat 3**.
3. Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje, **podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5**.
4. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

Zadanie2:

Zapoznaj się z treścią następujących witryn internetowych:

<http://www.dobreprogramy.pl/Mp-z-sieci-proba-uporzadkowania-dyskusji-cz,Artykul,11352.html>

<http://www.dobreprogramy.pl/Mp-z-sieci-proba-uporzadkowania-dyskusji-cz,Artykul,11354.html>

<http://www.kalkulatorkar.pl/>

Co mi grozi - czyli fragment **Kodeksu karnego**:

Art. 267.

§ 1. Kto bez uprawnienia uzyskuje informacje dla niego nie przeznaczoną, otwierając zamknięte pismo, podłączając się do przewodu służącego do przekazywania informacji lub przełamując elektroniczne, magnetyczne albo inne szczególne jej zabezpieczenie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu uzyskania informacji, do której nie jest uprawniony, zakłada lub posługuje się urządzeniem podsłuchowym, wizualnym albo innym urządzeniem specjalnym.

§ 3. Tej samej karze podlega, kto informację uzyskaną w sposób określony w § 1 lub 2 ujawnia innej osobie.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 -3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 268.

§ 1. Kto nie będąc do tego uprawnionym, niszczy, uszkadza, usuwa lub zmienia zapis istotnej informacji albo w inny sposób udaremnia lub znacznie utrudnia osobie uprawnionej zapoznanie się z nią, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 dotyczy zapisu na komputerowym nośniku informacji, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Kto dopuszcza się czynu określonego w § 1 lub 2, wyrządza znaczną szkodę majątkową, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 -3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 269.

§ 1. Kto na komputerowym nośniku informacji, niszczy, uszkadza, usuwa lub zmienia zapis o szczególnym znaczeniu dla obronności kraju, bezpieczeństwa w komunikacji, funkcjonowania administracji rządowej, innego organu państwowego lub administracji samorządowej albo zakłóca lub uniemożliwia automatyczne gromadzenie lub przekazywanie takich informacji, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu określonego w § 1, niszcząc albo wymieniając nośniki informacji lub niszcząc albo uszkadzając urządzenie służące automatycznemu przetwarzaniu, gromadzeniu lub przesyłaniu informacji

Art. 270.

§ 1. Kto, w celu użycia za autentyczny, podrabia lub przerabia dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wypełnia blankiet, zaopatrzony cudzym podpisem, niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę albo takiego dokumentu używa.

§ 3. Kto czyni przygotowania do przestępstwa określonego w § 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 276.

Kto niszczy, uszkadza, czyni bezużytecznym, ukrywa lub usuwa dokument, którym nie ma prawa wyłącznie rozporządzać, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 278.

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

§ 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego.

Art. 287.

§ 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub wyrządzenia innej osobie szkody, bez upoważnienia, wpływa na automatyczne przetwarzanie, gromadzenie lub przesyłanie informacji lub zmienia, usuwa albo wprowadza nowy zapis na komputerowym nośniku informacji, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli oszustwo popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 291.

§ 1. Kto rzecz uzyskaną za pomocą czynu zabronionego nabywa lub pomaga do jej zbycia albo tę rzecz przyjmuje lub pomaga do jej ukrycia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 292.

§ 1. Kto rzecz, o której na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że została uzyskana za pomocą czynu zabronionego, nabywa lub pomaga do jej zbycia albo tę rzecz przyjmuje lub pomaga do jej ukrycia, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. W wypadku znacznej wartości rzeczy, o której mowa w § 1, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 293.

§ 1. Przepisy art. 291 i 292 stosuje się odpowiednio do programu komputerowego.

§ 2. Sąd może orzec przepadek rzeczy określonej w § 1 oraz w art. 291 i 292, chociażby nie stanowiła ona własności sprawcy.